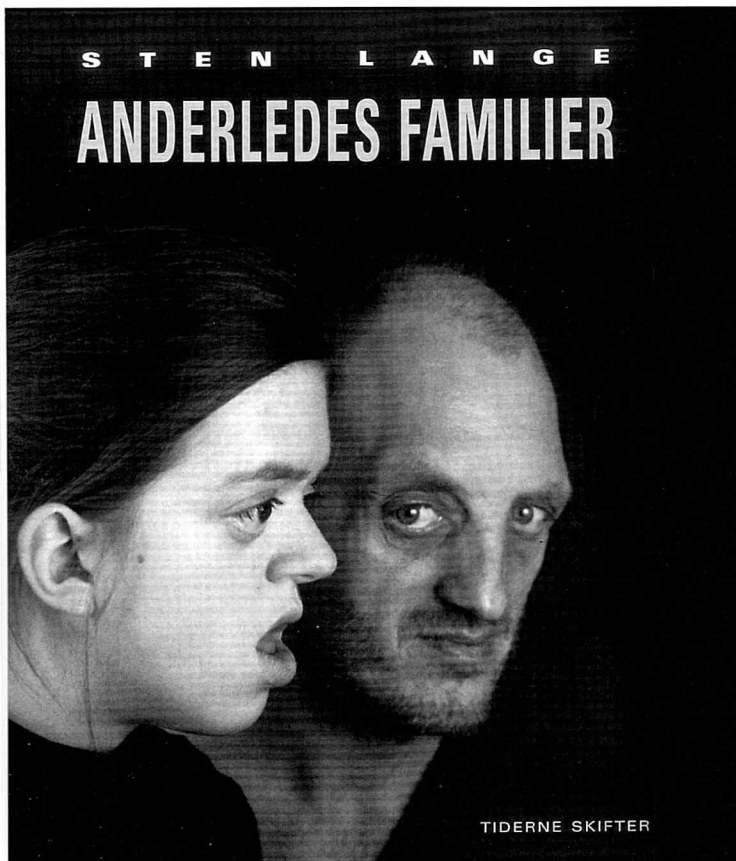

Et fotografi af dig . . .

Af Ditte Sørensen

Anmeldelse af:
Sten Lange.
ANDERLEDES FAMILIER.
Tiderne Skifter, 2004.
158 sider, kr. 268,-.

"Hensigten med denne bog er at åbne for et nyt syn på anderledes mennesker, at se den enkelte individualitet og værdighed, og at ændre vores stereotype opfattelse af – og adfærd over for – anderledes udseende mennesker", skriver Sten Lange i forordet til sin bog "Anderledes Familier". Lad mig på forhånd slå fast, at en bog alene nok ikke kan ændre vores opfattelse af "de andre", som er meget forskellige fra os selv, men bogen er et vigtigt bidrag hertil. "Anderledes Familier" er en fængslende og utrolig smuk bog. I en unik kombination af tekst og billeder skildrer og dokumenterer fotografen Sten Lange i nogle øjeblikksbilleder livet for række anderledes mennesker og deres familier. "Anderledesheden" kommer til udtryk ved, at det er familier, hvor en eller flere af familiens medlemmer har en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

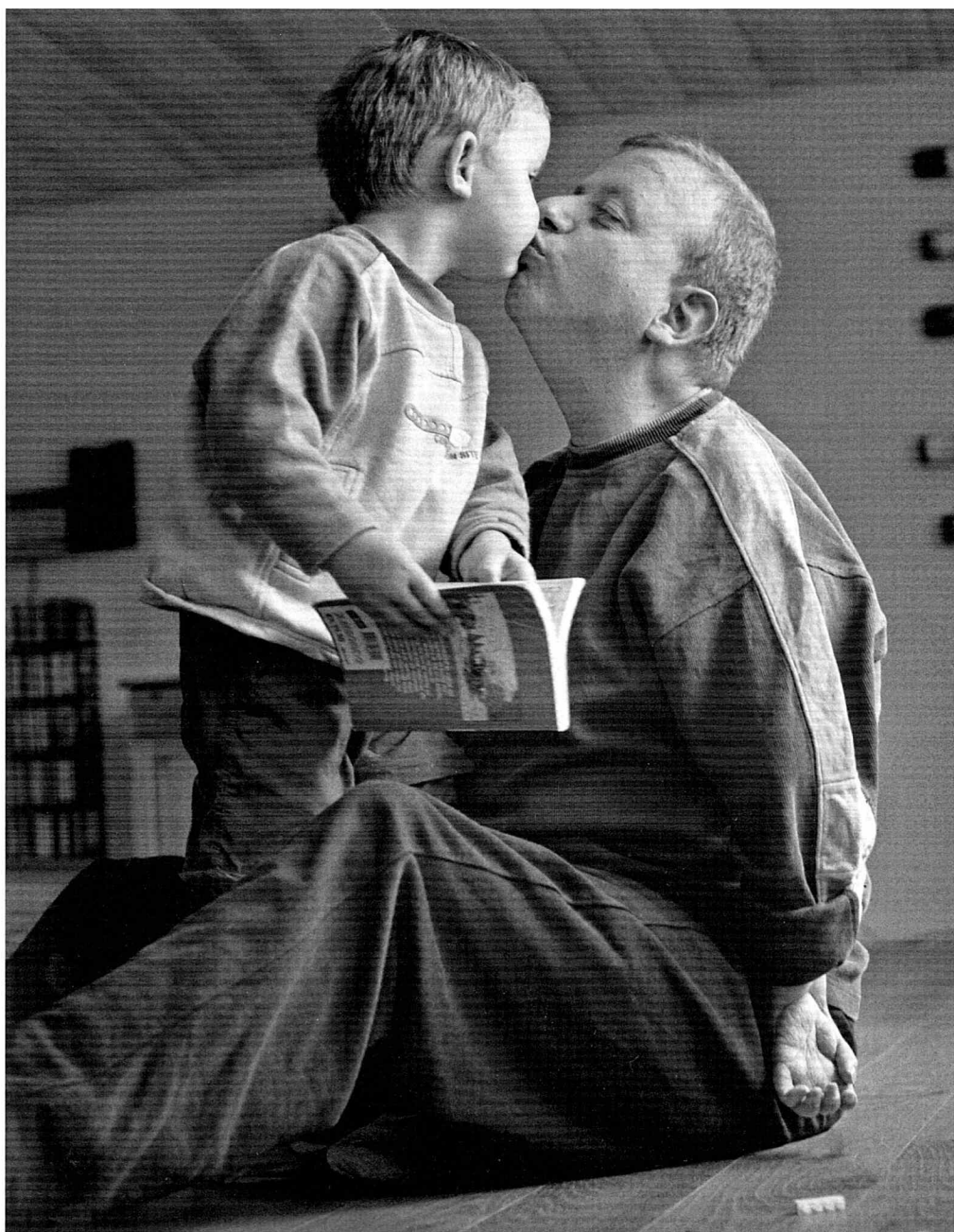
Bogens billeder er nærgående, de skjuler meget lidt, men er produceret med en nænsomhed, som sikrer den enkelte persons integritet og værdighed. Teksten består af interview med de forskellige familiers enkelte medlemmer, hvor de fortæller om livet på godt og ondt.

I bogen skildres en række forældres umiddelbare oplevelse af smerte, sorg og tab, når de får et barn med funktionsnedsættelse. En far udtrykker det således: "Vi følte os meget alene lige i starten, og hvad er det for noget? Det gjorde ondt, vi græd meget. Vi havde slet ikke skænket det en tanke, at der kunne være noget. Så det var en hård en" (ibid:12).

DELS

Men bogen er også en fortælling om, hvordan mennesker oplever og lever med funktionsnedsættelser og omgivelsernes negative reaktioner på disse. Som en familiefar udtrykker det, er det helt centralt, at man bliver mødt som en unik person frem for som handicapet: "For mig handler det om, at folk ikke skal fokusere på mit handicap" (ibid: 106). Eller som en yngre mand siger: "Der er nogen, der kommer hen og spørger: "er det ikke træls at være dværg?". Det kan jeg jo ikke svare på, for jeg ved ikke, hvordan det ellers er" (ibid:90).

Men først og fremmest er bogen en skildring af, hvordan synet på tilværelsen forandres, når et familiemedlem får en funktionsnedsættelse, og hvordan den mening, funktionsnedsættelsen tillægges, ændres over tid for familien og den enkelte. Sorg erstat-

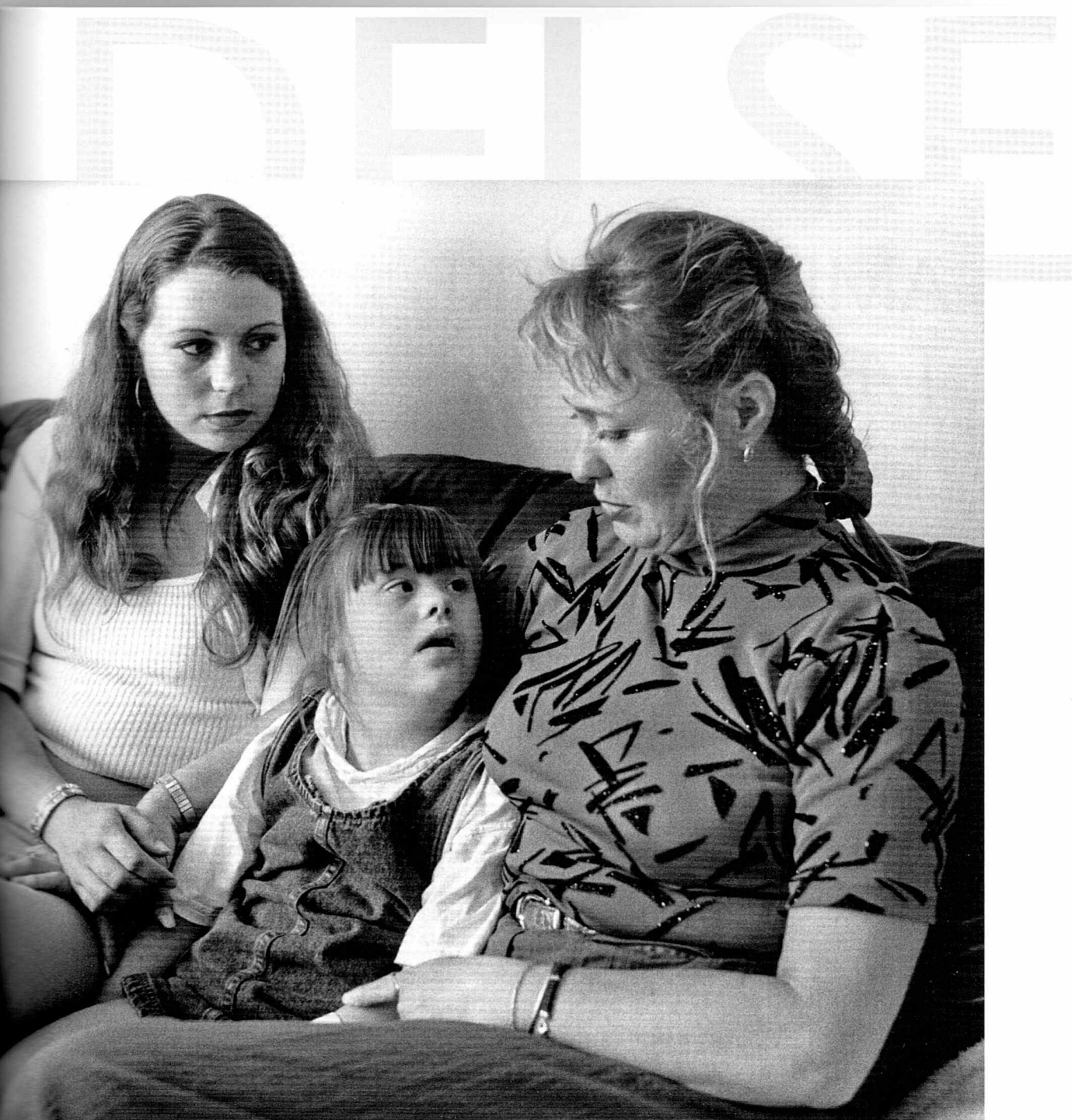

AMM

tes med bekymring for fremtiden, og smerte erstattes med glæde for livet. En mor fortæller, hvordan hendes liv har ændret sig, siden hun fik et barn med funktionsnedsættelser: "Det ændrede mit liv totalt. Mange ting har ændret sig, siden vi fik Tor. Før tænkte jeg slet ikke på folk med handicap. De levede ikke i min verden. Jeg beskæftigede mig ikke med dem. Vi undgik dem" (ibid:36). En anden mor giver udtryk for noget lignende, men understreger også vigtigheden af at indgå i et fællesskab: "Du opdager nogle sider af dig selv, som du ikke kendte. Og vi har haft det sådan, at når den ene har været ved at slippe fæstet og sige "Nu kan jeg ikke mere", har den anden ranket ryggen og taget et ekstra slæb" (ibid:130).

Livet leves kun en gang, og en mor fortæller om at vælge glæden til livet til trods: "Døgnet har 24 timer, hvad enten du har et handicap eller ej. Det er den eneste ting, som er ens for alle på denne planet. Det er op til dig selv, om du vil le eller græde. Jeg har besluttet, at jeg vil le, jeg vil nyde, uanset hvad der venter mig. Jeg vil ikke længere græde" (ibid:36). En mand midt i livet udtrykker det lidt anderledes, men budskabet er det samme: "Jeg har den filosofi, at bliver man ved med at rode i sin sygdom eller sin lidelse, så bliver man faktisk mere dårlig, så det er ikke noget, jeg går og spekulerer på" (ibid:56).

Lad det være sagt, da jeg først fik åbnet "Anderledes Familier" var jeg fortabt fra omverdenen. Bogen tog et fast greb i mit hjerte og stimulerede min hjerne. Den beskriver på en fængslende måde, at de "anderledes" er, som folk er flest. De og deres familier er lige så forskellige som alle andre og de er også indbyrdes forskellige. Det, der binder dem sammen, er, at de forholder sig til livet på godt og ondt og de løfter og tager det ansvar på sig, som er livets udfordring. Det er ikke altid let. Det er ikke altid, at samfundet er parat til at yde den hjælp og støtte, som giver mening for den enkelte. Der er fortsat meget, som kunne gøres for at lette tilværelsen for mennesker med funktionsnedsættelser: ændrede holdninger, øget tilgængelighed og ret til kompenserende ydelser. Men tilbage står, at livet skal leves. Et godt liv, som er forskelligt fra menneske til menneske, men som også har en række fællestræk: At mennesket indgår i meningsfulde fællesskaber, at mennesket oplever at kunne påvirke egen tilværelse og være til nytte.

En mor udtrykker det således: "Livet er at opleve, at dele, at grine, at have det rart, at have noget at snakke om de kolde vinteraftener.(...) Jeg er blevet mere menneskelig af at have Gabriella. Hun har lært mig at se og føle og at sige til og fra, og at det er okay, uanset om du er grøn, blå, gul eller om du mangler en hånd eller hvad du er. Du er okay, fordi du er et menneske. Der er ingen fejl. Jeg er lige-

glad med, hvordan jeg tager mig ud i andre menneskers øjne, og det kan jeg takke hende for" (ibid:162).

"Anderledes Familier" får mine varmeste anbefalinger. Den gør en klogere, rigere og bidrager til et mere nuanceret billede af mennesker med funktionsnedsættelser.

Ditte Sørensen er socialfaglig konsulent i SL, cand.pæd. pædagogisk sociologi.